

Helsinki

Vuosaarenhuippu

ALUEKORTTI



Alueen yleiskuvaus

Vuosaarenhuipun virkistysalueen on tarkoitus korvata Vuosaaren sataman sekä Pohjois-Vuosaaren asuntoalueen alle jääviä luonnonalueita. Tavoitteena on vetovoimainen virkistysalue, joka vähentää viereisten suojelualueiden kuormitusta.

Helsingin viher- ja virkistysalueiden strategisessa kehityskuvassa (VISTRA II) Vuosaarenhuippu on osa Helsingin itäistä vihersormea muodostaen samalla merkittävän osan Vuosaaren ulkoilupuistosta (”Uutelasta Vuosaarenhuipulle”). Yleiskaavassa vuodelta 2002 kohde on virkistysaluetta, jonka maisema- ja luontoalueita kehitetään koko kaupungin kannalta merkittävinä, yhdyskuntarakennetta jäsentävinä virkistys- ja ulkoilualueina. Uudessa yleiskaavassa 2050 Vuosaarenhuippu on merkitty virkistys- ja viheralueeksi.

Vuosaarenhuipun virkistysalue pitää sisällään Vuosaaren entisen maantäyttöalueen ja sen länsisivulla sijaitsevan entisen kaatopaikan lähiympäristöineen. Ympäröivät alueet ovat suureksi osaksi metsää, lukuun ottamatta sitä pohjoisessa reunustavia Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien luonnonsuojelu- ja Natura-alueita. Etelässä Vuosaarenhuippu rajautuu Niinisaarentiehen, kaakossa Vuosaaren satamaan sekä siihen liittyviin maaliikenneyhteyksiin ja länessä suunnitteilla olevaan Pohjois-Vuosaaren asuntoalueeseen. Asutus Vuosaarenhuipun läheisyydessä on pääasiassa 1960-luvulla rakennettua ja 1990 -luvulla täydennettyä väljää kerrostaloasutusta.

Vuosaarenhuippu sijaitsee Vuosaaren pohjoisosassa Mustavuoren ja Niinisaaren alueilla. Alueen kokonaispinta-ala on n. 95 ha. Tästä täyttömäen osuus on n. 29 ha, entisen kaatopaikan osuus n. 24 ha ja loppu on ympäröivää metsää ja niittyä.

Ympäristörakentamisessa noudatetaan ympäristöluvan ehtoja. Keskeinen alue tulee yleisilmeeltään olemaan avoin, koostuen pääosin erityyppisistä niityistä ja pensaikkoalueista. Vuosaarenhuipun maisemarakentamisen tavoitteissa on painotettu luontoa korvaavien elinympäristöjen kehittämistä monille eläinlajeille. Maantäyttöalueen puolelle on perustettu korvaavia elinympäristöjä ylläpitämään kaatopaikan ympäristöluvan vaatimia elinolosuhteita erityislajistolle.

Vuosaarenhuippu hankkeena ja sen tuottamat tulokset ovat saaneet myös kansainvälistä huomiota ja ”Vuosaarenhuippu ympäristötekona” on palkittu ympäristöjärjestöjen myöntämillä kunniakirjoilla. Vuosaarenhuippu avautuu virallisesti virkistyskäyttöön näiltä näkymin vuoden 2021 aikana.

Maantäyttöalue

Helsingin itäisen maantäyttöalueen täyttötöyt päättyivät vuonna 2001, jonka jälkeen aloitettiin maisemarakentaminen. Pintakerrokset rakennettiin vastaamaan suunnitelmis- sa esitettyjen kasvillisuustyyppien kasvupaikkavaatimuksia. Maisemarakentamiseen käytettiin pelkästään infrarakentamisesta syntyneitä ylijäämämaita sekä suuria maakiviä ja louhetta.

Täyttötöyön valmistuttua alueelle tuotiin noin miljoona kuu- tiota valikoituja ylijäämä- ja pintamaamassoja maisemoin- titarkoituksiin Helsingin kaupungin rakennustyömailta vuo- sina 2003 - 2015. Huomattava osa maa-aineksista tuotiin viereisen Vuosaaren sataman ja sen ympäristön rakentami- salueilta. Vuosaarenhuipulle pintamaiden mukana Vuosaa- renhuipulle siirtynyt kasvillisuus edustaa osin sataman alle jääneiden Käärmeniemen ja Ison Lehdessaaren sekä Niini- lahden pohjukkaa reunustaneiden metsien ja kallioalueiden ympäristön luonnonkasvillisuutta.

Maantäyttöalueen topografiaa ja eri puolille syntyneitä kas- vuolosuhteita on hyödynnetty erilaisten kasvillisuustyyppien ja elinympäristöjen luomisessa alueelle. Kasvualustat on pääosin rakennettu käsittelemättömistä, kalkitsemattomista ja lannoittamattomista, puhtaista maa-aineksista. Maise- marakentaminen valmistui pääosin jo 2005. Uusimmat osat ovat valmistuneet vuosien 2009-2015 välillä. Alueen luonto on muuttunut vuosien mittaan, mutta erilaiset luontoarvot ovat säilyneet.

Koko Vuosaarenhuipun korkein kohta sijaitsee kutakuinkin tasolla + 60 mpy. Tämä maantäyttöalueen huippu oli jo vuo- sia ennen valmistumistaan mm. lintuharrastajien suuressa suosiossa ja on sitä edelleen.

Entisen kaatopaikan alue

Vuosaaren kaatopaikka on ollut toiminnassa pääkaupunki- seudun yhdyskuntajätteen vastaanottoalueena vuodesta 1964 aina vuoteen 1988 saakka. Kaatopaikka ei täyttänyt Vuosaaren asemakaavamutoksen (2002) alueen virkistys- käytölle asettamia vaatimuksia ja kaatopaikka oli kunnostet- tava.

Entisen kaatopaikan kunnostamistyöt alkoivat 2012 ja ra- kennustyöt on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Avointa maisemaa elävöittävät maakivet, erikokoiset mm. katajaa ja ruusua kasvavat saarekkeet, sekä erityyppiset niit- tyalueet. Pohjoisosan hoito on tarkoitus toteuttaa lampai- den laidunnuksen avulla – yhteistyössä länsireunaan tulevan ratsastustallitoiminnan kanssa. Ratsastustallia palvelemaan on entisen kaatopaikan länsireunaan osoitettu paikka ratsas- tuskentälle.

Huipulle lännestä johtavaa pääreittiä reunustamaan raken- netaan pitkä kiviaita, joka samalla rajaa lammaslaidunta.

Entisen kaatopaikan eteläosaan, aivan reunarakenteen tun- tumaan on muotoiltu kolme hulevesiallasta, jotka keräävät rinnettä pitkin valuvia vesiä. Altaiden kautta vedet johde- taan aluetta ympäröivän ulkoilureitin alitse etelään, olemas- sa olevalle hulevesireitille.

Kultuurihistorialliset arvot

Vuosaarenhuipun keskeistä osaa ympäröivillä metsäalueilla sijaitsee muinaismuistolailla suojeltuja, ensimmäisen maa- ilmansodan kynnyksellä rakennetun Helsingin maalinnoi- tusketjun osia: Länsireunassa I maailmansodan aikaiseen maalinnoitukseen liittyvä tykkipatteri ja luode-kaakko suun- taisesti linjattu tykkitie. Myös täyttömäen koillis-/ itäisivulla on tykkitie. Vuosaarenhuipun alueen linnoituslaitteet ovat osa laajempaa, Helsinkiä ympäröivää Viaporin meri- ja maa- linnoitusketjua.

Jo 1700-luvulla käytössä ollut Vuosaaren entinen kalkkilou- hos sijaitsee alueen pohjoispuolella. Kohteessa on jäljellä kaivostoimintaan liittyviä rakennusten ja rakenteiden jään- teitä, kuten kaivoskuilu.

Tavoitteet

- Kulttuurihistoriallisten arvojen tunnistaminen ja turvaa- minen sekä hyödyntäminen yhtenä alueen vetovoimate- kijänä.

- I maailmansodan aikaisten linnoituslaitteen osien ympä- ristön kunnostus ja hoito.

- Entisen kalkkilouhoksen alueen umpeenkasvun estämi- nen, maiseman hoito ja turvallisen liikkumisen varmista- minen alueella.



Vuosaarenhuipun länsiosassa sijaitsee I ms aikainen tykki- patteri. (T.Tuominen)



Kalkkilouhoksen kaivoskuilu (T. Tuominen 2006)

Luontoarvot

Vuosaarenhuipun alueella on kasvillisuudeltaan ja geologial- taan arvokkaita luontokohteita sekä eläimistön arvoja.

Geologiset arvot painottuvat länsiosan metsäalueiden kal- lioihin (tyynylaavaesiintymät) sekä täyttömäen alle ulottu- en täältä aina sataman ratapihaan saakka. Samoille alueille sijoittuvat myös arvokkaat metsäkohteet - ja osin myös le- pakkoalueet. Kaivoslammen alueella ja sen lounaispuolella on arvokasta kasvillisuutta. Lisäksi täyttömäen ja entisen kaatopaikka-alueen tuntumaan sijoittuu kaksi lähteikköä ja kääpäalueita.

Vuosaarenhuipun virkistysalueelle kehittyneiden ja sinne kehitettyjen kasvillisuustyyppien myötä alueelle on vuosien mittaan löytänyt monipuolinen eläimistö hyönteisiä, mateli- joita, lintuja ja nisäkkäitä. Mukana on sekä harvinaisia lajeja että myös uhanalaisia lajeja.

Alueen sisäisten arvojen lisäksi on muistettava, että Vuosaa- renhuippua reunustaa pohjoisessa Östersundomin lintuve- sin luonnonsuojelualue ja Natura-alue.

Tavoitteet

- Alueen luontoarvojen säilyttäminen niin, että myös mo- nipuolinen eläimistö säilyy.

- Polkuverkoston kehittäminen liikkumisen ohjaamiseksi niin, että kulutus ei rasita ympäröivää luontoa.



Sinisiipi on Vuosaarenhuipulla yleisesti esiintyvä päiväper- honen (Stara 2016)



Niittylän paahdealueen ajuruohokasvillisuutta (Stara 2017)

Alueiden käyttö

Vuosaarenhuippu sijaitsee suhteellisen hyvien liikenneyhteyksien varrella, laajojen asuinalueiden tuntumassa. Alueelle pääsee bussilla, autolla, polkupyörällä ja kävellen. Vuosaarenhuippu palvelee sekä lähivirkistystä että seudullista virkistystarvetta.

Vuosaarenhuippu on luonteeltaan luontokohde, erityisalue, mikä näkyy myös alueen palveluissa. Palvelut ovat luontoa säästäviä palveluita, kuten erityyppiset reitit ja opastus. Niin kutsuttuja perinteisiä viheralueiden palveluita, kuten leikki- paikka, alueelle ei sijoiteta.

Virkistysalueelle johtaa kaksi varsinaista sisäänkäyntiä, joista eteläreunalla sijaitsee varsinainen pääsisäänkäynti. Molempien sisäänkäyntien yhteyteen on suunnitelmissa osoitettu pysäköintialueet autoille – eteläpuolelle myös bussipaikotus.

Vuosaarenhuipulle tulee kattava reittiverkko, joka koostuu varsinaisista ulkoilureiteistä ja eriasteisista kapeammista reiteistä ja poluista. Reiteistä muodostetaan eripituisia viitoitettuja lenkkejä, jotka soveltuvat monenikäisten ja -kuntoisten käyttöön. Pääreittien varrelle on yksittäisiä mm. piknik–paikoiksi soveltuvia levähdyspaikkoja.

Vuosaarenhuippu on merkittävä luonnontarkkailualue, jossa on erilaisia luontotyyppejä ja jossa elää sekä liikkuu monenlaisia eläinlajeja hyönteisistä, perhosista ja matelijoista lintuihin ja nisäkkäisiin. Alue soveltuu myös opetuskäyttöön. Maantäyttöalueen korkein huippu on merkittävä näköalapaikka ja soveltuu hyvin myös lintujen tarkkailuun.

Alueelle on tulossa ratsastuskeskus, jonka ratsastuskenttää varten on varattu paikka entisen kaatopaikan länsireunaan. Ratsastuskeskuksen ratsastusreitit kiertävät sekä luoteisosan metsäalueella että täyttömäen koillisreunalla - erillään ulkoilureiteistä.

Alueelle sijoitetaan pienehkö varikko, jossa varastoidaan lähinnä alueen hoitoon ja kunnossapitoon liittyvää materiaalia.

Tavoitteet

- Alueen kehittäminen monipuolisena, vetovoimaisena ja ympäri vuoden toimivana luontovirkistysalueena niin, että virkistyskäyttöpaine jakautuu aiempaa laajemmalle ja säästää näin vierellä sijaitsevia luonnonsuojelualuetta ja Natura-aluetta.
- Kattavan, monenlaisia käyttäjiä palvelevan reitti- ja polkuverkoston rakentaminen.
- Houkuttelevat sisääntuloalueet, joissa on asianmukaiset palvelut (pysäköinti, wc, opastus, jätehuolto).
- Informatiivisen ja modernin opastuksen järjestäminen alueelle.

Reitistö, tiet ja polut

Kohde on tärkeä seudullisten ja paikallisten virkistysreittien risteämispaikka. Pääulkoilureitti Uutelasta Mustavuoreen ja Talosaareen kulkee Vuosaarenhuipun kautta. Talvella toinen reiteistä toimii hiihtolatuina.

Valaistu ja talvikunnossapidettävä reitti kiertää entisen kaatopaikan ja täyttömäen ympäri. Sen rinnalle sijoitetaan latuyhteys (leveys 3,5 m). Hiihtolatuojen pohja on maanpinnan tasossa olevaa niittyä, joka ei kesäaikaan juuri erotu maisemassa.

Alueen poikki viedään pelastustieyhteys, joka palvelee rautatien tunneliyhteyttä. Pelastustie sijoittuu osin läntiseltä sisääntulolta Huipulle johtavalla pääreitillä ja kiertää maantäyttöalueen pohjoispuolitse kohti tunnelia.

Alueen sisäiset reitit ja latuyhteys liittyvät ympäröivään reitti- ja latuverkkoon. Virkistysreittien leveys vaihtelee 3,5 metristä kapeampiin, 1 - 2,5 m:n levyisiin reitteihin ja polkuihin. Reitit ovat kivituhkapintaisia. Kapeat polut täydentävät varsinaista reittiverkkoa ja mahdollistavat luonnon tarkkailun myös aremmilla kasvillisuusalueilla.

Alue ei maastonmuotojensa ja muiden ominaispiirteidensä vuoksi ole esteetön liikkumisympäristö.

Tavoitteet

- Kattavan reitti- ja polkuverkoston rakentaminen niin, että se palvelee kokonaisvaltaisesti yhdistäen toisiinsa Vuosaarenhuippuun liittyviä muita virkistysalueita (Mustavuori ja Sipoonkorpi) ja koko Vuosaaren ulkopuistoa.
- Selkeä reittihierarkia; valaistut pääreitit kiertävät keskeistä aluetta, muut reitit ja polut täydentävät pääreittejä – alueen opastus tukee reittien hierarkiaa.
- Opastettujen, keskenään eripituisien ja -luonteisten patikkalengkien toteuttaminen palvelemaan käyttäjiä.



Vuosaarenhuipun rinteillä risteilevää polkuverkkoa. (Stara 2015)

Rakenteet, kalusteet ja valaistus

Kalusteet ja varusteet kuten infopisteet, roska-astiat ja penkit sijoitetaan lähinnä pääsisäänkäyntien yhteyteen. Eteläisen sisääntulon alueelle tulee myös näytemaa-alue ja yleisöä palveleva WC. Luonnonkivet ja/ tai puupölyt toimivat tarvittaessa istuimina alueen sisällä.

Opastus pitää sisällään sekä sisääntuloalueiden infopisteet, kartoilla ja mahdollisella muulla informaatiolla varustetut alueopasteet sekä kulkua ohjaavat viitat. Opasteita sijoitetaan myös itse kohdealueen ulkopuolelle viitoittamaan tietä Vuosaarenhuipulle.

Suunnittelualueelle sijoitettavat kalusteet ja varusteet sovitetaan alueen yleisilmeeseen. Materiaalina käytetään pääasiassa luonnonkiveä ja puuta sekä Corten -terästä. Roska-astioina käytetään puuverhoiltuja syväkeräyssäiliöitä.

Alueelle tulee runsaasti luonnonkivistä rakennettuja kylmämuureja. Tämän lisäksi alueelle on paikoin rakennettu tukimuureja kierrätysbetonista. Kierrätysbetonia käytetään myös sisääntuloalueiden yhteydessä joko pelkästään tai yhdessä luonnonkivilohkareiden kanssa.

Ainoastaan sisääntuloalueet ja täyttömäen sekä entisen kaatopaikan muodostaman kokonaisuuden kiertävä pääreitti valaistaan. Reittivalaistus on yhteinen reitin ja sen rinnalle toteutettavan ladun kanssa. Valaistuksen tulee olla maltillinen ja luontoarvot huomioon ottava.

Tavoitteet

- Vain maantäyttöaluetta ja entistä kaatopaikka-aluetta kiertävä reitti valaistaan.
- Kaikki rakenteet, kalusteet ja varusteet sopivat ilmeeltään alueen luonteeseen.
- Opastus on selkeä ja informatiivinen, palvelee monenlaisia käyttäjiä sekä alueen hoitajia ja avaa vierailijoille alueen historian ja olemuksen luonnontarkkailualueena.



Harjanteen pääreittiä reunustaa kiviaita, näkymä etelään. (Stara 2016)



Kierrätysbetonista rakennettu muuri sijaitsee Eteläiseltä sisäänkäynniltä lähtevän polun varressa. (T.Tuominen)



Sola on vahva aihe täyttömäen rinteessä. (T.Tuominen)

Maisema-alueet ja tavoitteet

Vuosaarenhuippu muodostuu entisen kaatopaikan ja maantäyttöalueen muodostamasta suhteellisen avoimesta alueesta, sekä sitä ympäröivistä metsistä. Alue on jaettu historiansa ja maiseman ominaispiirteiden perusteella 16 eri osa-alueeseen. Kullekin maisema-alueelle on laadittu kuvaus sen ominaispiirteistä sekä alueen kehittämistavoitteista ja maiseman hoidollisista tavoitteista.

Alueelle laadittu hoito- ja kehittämissuunnitelma ohjaa alueen hoitoa niin, että alueesta kehittyy sille asetettujen tavoitteiden mukainen luontokohde. Tässä esitetyt tavoitteet ovat hoito- ja kehittämissuunnitelman mukaisia.

MAANTÄYTTÖALUE (kartalla T)

Niittylä

Maisemarakenne ja maisemakuva: Voimakkaasti kumpuilevaa monimuotoista, pääosin avointa maisemaa. Sekä maastonmuodot että kasvillisuus muodostavat erilaisia tiloja alueelle. Kasvillisuus on myös merkittävä aihe alueella.

Maiseman erityispiirteet: Voimakaspiirteinen alue, jossa on pieniä yksityiskohtia. Reiteiltä avautuu yllättäviä näkymiä. Kasvillisuuden erityispiirteitä edustavat avoimet niityt ja erityisesti kuivat paahdealueet. Pääosin kuivahkoja alueita sekä laajoja kivikoita.

Tavoitteet: Voimakkaiden maastonmuotojen hahmottumisen ja erityisten kasvillisuusalueiden, kuten paahdealueet, säilyminen ja kehittyminen. Yksityiskohtien, kuten kierrätysbetonimuurit ja kivikot (Lehtolan rajalla) säilyminen näkyvänä osana maisemaa.

Lehtola

Maisemarakenne ja maisemakuva: Kumpuilevaa monimuotoista rinnemaisemaa, jossa avoin ja suljettu maisematila vaihtelevat. Sekä maastonmuodot että kasvillisuus muodostavat erilaisia tiloja alueelle.

Maiseman erityispiirteet: Melko jyrkkäpiirteinen alue, jossa on sekä suuria elementtejä että pieniä yksityiskohtia. Kasvillisuus on monipuolista vaihdellen lehtomaisista metsistä ja pensaikoista avoiimiin niittyihin. Kasvillisuus on merkittävä tunnelman luoja alueella. Paikoin kosteita, reheviä alueita ja paikoin kuivia alueita sekä kivikoita.

Tavoitteet: Kasvillisuusalueiden luonteenpiirteiden säilyminen ja kehittyminen. Näkymien avautuminen poluilta.

Laki

Maisemarakenne ja maisemakuva: Rakennetun selänteen korkein osa, josta maasto laskee kaikilta sivuilta voimakkaasti alaspäin. Paikoin suhteellisen jyrkkäpiirteinen, ilmeeltään karu ja kivikkoinen paikka.

Maiseman erityispiirteet: Vuosaarenhuipun korkein kohta, josta avautuu pitkiä näkymiä kaikkiin suuntiin ympäröivään maisemaan. Kivisen Laen erityispiirteitä ovat kookkaat kivet. Sääolosuhteet ovat ajoittain hyvinkin tuuliset ja raa’at.

Tavoitteet: Karu ja voimakaspiirteinen ilme säilytetään, maisema pidetään avoimena - kaikkiin suuntiin avautuvat pitkät näkymät ovat paikan keskeinen arvo.

Sola

Maisemarakenne ja maisemakuva: Kauttaaltaan kivinen ”kalliosola”, joka halkaisee harjun seinämään jyrkkäpiirteisen rotkon. Rotkon pohjaa pitkin johtaa oikopolku kohti Lakea. Hyvin suljettu tila, jonka päistä avautuu toinen maisema.

Maiseman erityispiirteet: Tiivistunnelmainen ja karu kohde, jossa huomio kiinnittyy yksityiskohtiin. Kivisistä seinämistä tunkeutuu paikoin kasvillisuutta; eteläseinämä jää varjoon ja pohjoinen on auringon puolella. Tämä heijastuu voimakkaasti kasvilajistoon. Tunnelma vaihtuu kuljettaessa alhaalta ylös tai ylhäältä alas.

Tavoitteet: Jyhkeän ja karun ilmeen tulee säilyä. Kasvillisuuden tulee pysyä niukkana. Päistä avautuvat näkymät säilytetään avoimina.

Länsirinne

Maisemarakenne ja maisemakuva: Puoliavoin rinnealue, joka koostuu monin paikoin erikorkuisista pensaikkoalueista. Pohjoisosa alueesta on osin metsäinen ja entiseen kaatopaikka-alueeseen rajautuva rinne on paikoin avoin.

Maiseman erityispiirteet: Erityispiirteitä ovat laajat pensaikkoalueet. Avoimen maiseman ja maantäyttöalueen harjanteen välinen pensoittunut, osittain puustoinen rinne/

välivyöhyke, jolla on toiminnallista merkitystä varikkona ja osana mm. pelastustieyhteytenä toimivaa reitin osaa.

Tavoitteet: Maiseman selkiyttäminen niin, että osa alueesta on selkeästi avointa niittyä, osa suljettua metsää ja pensaikkoaluetta. Pensaikkojen säilyttäminen paikoin lintuja varten. Varikkotoiminnan säilyminen pienimuotoisena niin, että sen liikenne ja toiminta eivät korostu maisemassa. Varsinainen varikko peittyy osin sitä pehmentävään pensas- ja puumasaan.

Harjanne

Maisemarakenne ja maisemakuva: Suhteellisen avoin maisematila, joka myötäilee rakennetun harjumaisen muodostelman runkoa. Ympäröivä kasvillisuus on paikoin suhteellisen korkeaa – alueelta ei avaudu kovin pitkiä näköaloja kuin yksittäisistä alueen osista.

Maiseman erityispiirteet: Hyvin vaihteleva ja monimuotoinen alue, vaikka maastonmuodoiltaan onkin melko tasainen. Alueessa on sekä nummimaisia piirteitä että rakennettuja kulttuurimaiseman osia. Kasvillisuus vaihtelee toistaiseksi karusta suhteellisen rehevään.

Tavoitteet: Maiseman säilyminen pääosin avoimena niin, että alueen hahmottaminen on mahdollista. Maiseman erityispiirteet, kuten kivimuurit, katajikat ja niittyalueet hahmottuvat maisemassa.

Itärinne

Maisemarakenne ja maisemakuva: Rauhallinen ja selkeä maisema-alue, jonka rinneosuus on suureksi osaksi avointa niittyä. Niityllä on paikoin suhteellisen laajojakin pensassarekkeita. Idässä rinnettä rajaa voimakas metsäinen reuna.

Maiseman erityispiirteet: Leimaava piirre on kaltevamaasto ja aluetta idässä rajaavan metsän tuoma vahva tilan tunne.

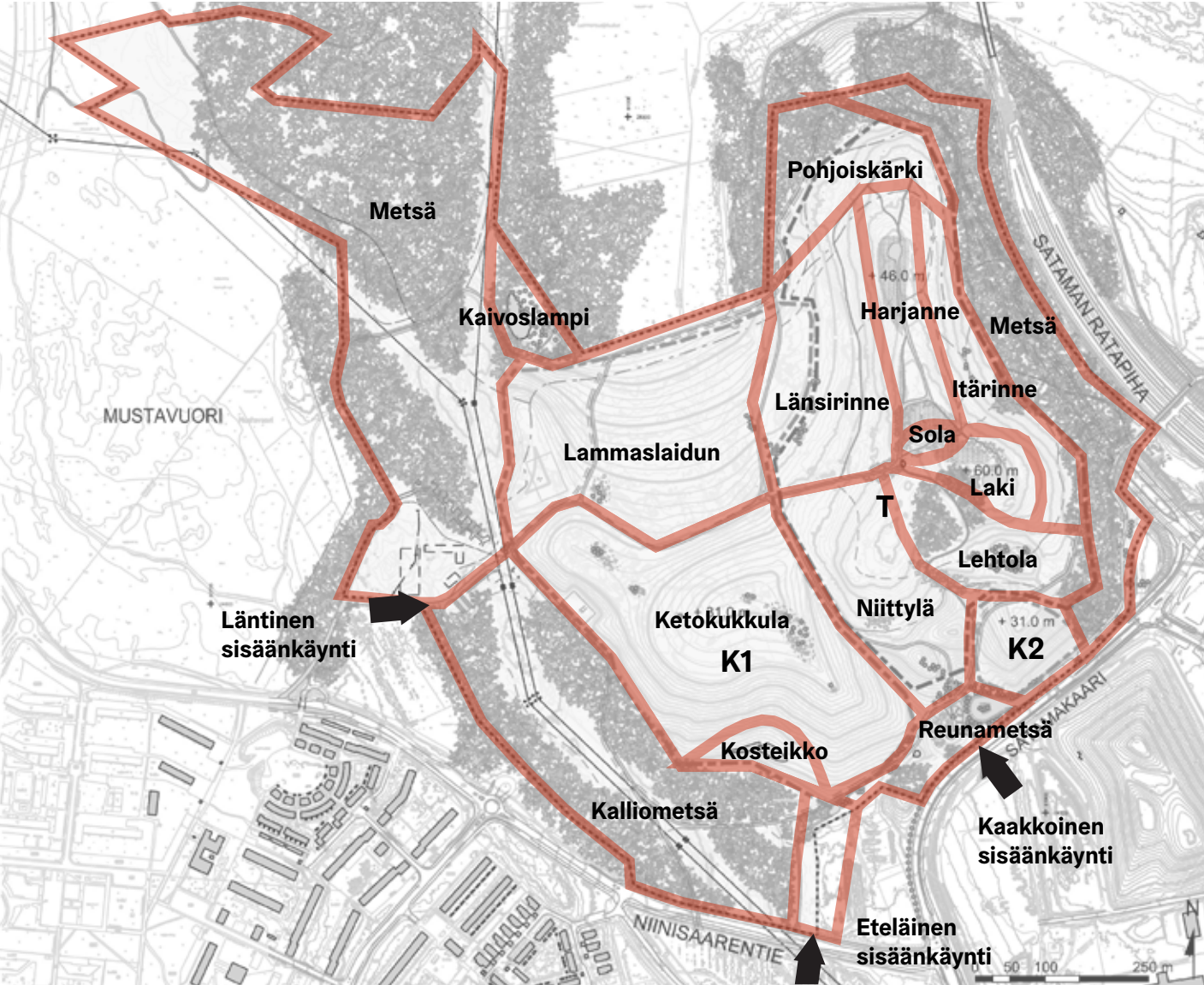
Tavoitteet: Pääosin avoimen ilmeen ja tunnelman säilyttäminen niin, että myös paikalla viihtyvä linnusto säilyy ja alueella on helppo orientoitua ja hahmottaa täyttömäen muoto. Polkuverkosto mahdollistaa liikkumisen pääreitin ulkopuolella.

Pohjoiskärki

Maisemarakenne ja maisemakuva: Loivapiirteinen rinne, jonka maisema on vielä puoliavoin; ylärinne selvästi avoimempi ja pohjoisen suuntaan mentäessä maisema sulkeutuu. Monipuolista ja rehevääkin kasvillisuutta – alarinne on puustoinen.

Maiseman erityispiirteet: Erityispiirteet painottuvat kasvilisuuteen; rinteiden ruusupensaikkoalue muodostaa vahvan aiheen. Eräänlainen vaihtumisvyöhyke, jossa liikutaan sulkeutuneen ja avoimen maisematilan välillä.

Tavoitteet: Kasvillisuuden erityispiirteet, kuten ruusupensikat säilytetään ja niitä kehitetään. Avoimet maisema-alueet saavat kasvaa vähitellen umpeen ja polkuverkosto pidetään kunnossa.



Vuosaarenhuipun virkistysalueen aluejako.

ENTINEN KAATOPAIKKA (kartalla K1)

Kosteikko

Maisemarakenne ja maisemakuva: Avoin etelärinne, jota etelästä ja lounaasta reunustaa metsä. Kookkaat kosteikko-maiset painanteet ovat osa ympäröivää avointa maisemaa, mutta erottuvat siitä kuitenkin sekä toiminnallisesti että ulkoasultaan.

Maiseman erityispiirteet: Kosteikkoaltaat, joiden vesi on peräisin entisen kaatopaikan rinteeltä. Hulevesialtaiden kasvillisuus poikkeaa ympäröivistä niityistä ja erottuu maisemassa. Vedet johdetaan altaista reitin ali metsän reunan olemassa olevaan kosteikkoon.

Tavoitteet: Hulevesialtaiden säilyminen kosteikkotyyppisinä aiheina ja toimiminen entisen kaatopaikan rinteän valumavesiä käsittelevinä rakenteina.

Ketokukkula

Maisemarakenne ja maisemakuva: Entisen kaatopaikan eteläosa on osa laajempaa avointa maisema-aluetta. Maastonmuodoiltaan pehmeästi kumpuileva alue on suhteellisen voimakaspiirteinen. Sitä elävöittävät kivikkoiset kasvillisuusaarekkeet. Liittyy idässä maantäyttöalueen avoimeen eteläosaan muodostaen sen kanssa vahvan maastoiheen.

Maiseman erityispiirteet: Erityispiirteitä ovat voimakaspiirteinen, laaja, avoin maisema ja toisaalta sitä elävöittävät yksityiskohdat, kivikkoiset kasvillisuusaarekkeet.

Tavoitteet: Päättavoitteina ovat maiseman avoimuuden säilyttäminen ja kasvillisuusaarekkeiden erityispiirteiden hahmottuminen. Lisäksi tavoitteena on eriluonteisten avoimien alueiden luonteen säilyminen alueen monipuolisuutta lisäävänä ja joidenkin eläinlajien elinolosuhteita mukailevina alueina.

Lammaslaidun

Maisemarakenne ja maisemakuva: Loivapiirteinen, avoin ja rauhallinen maisematila, jossa on helppo orientoitua. Alue on osa laajempaa pohjois-eteläsuuntaista avointa maisematilaa. Liittyy kiinteästi pohjoisesta Natura-alueeseen. Rajautuu idässä maantäyttöalueen länsirinteeseen.

Maiseman erityispiirteet: Merkittävin piirre on avoimuus, sekä laiduntaminen hoitotapana. Etelässä osaaluetta tulee rajaamaan vahvana aiheena pitkä luonnonkivimuuri.

Tavoitteet: Maiseman säilyminen avoimena, laiduntamalla hoidettavana kokonaisuutena. Kulttuurimaiseman piirteet.

PILAANTUNEIDEN MAIDEN LOPPUSIJOITUSPAIKKA (kartalla K2)

REUNA-ALUEET JA SISÄÄNKÄYNTIALUEET

Eteläinen sisäänkäynti

Maisemarakenne ja maisemakuva: Kokonaan rakennettu alueen osa, joka pitää sisällään pysäköintialueen, pääsisäänkäynnin Vuosaarenhuipulle, kasvillisuusnäyttelyalueen sekä infopisteen. Yleisilmeeltään melko avoin. Alueella tulee olemaan muurirakenteita. Länsisivultaan metsän rajaama alue – itäreunalle on kaavoitettu yhdyskuntateknisen huollon alue.

Maiseman erityispiirteet: Melko avoin, rakennettu alue. Eri-tyispiirteitä ovat länsireunan avokalliopaljastuma, kivimuurit, jolla mm. rajataan alueen osia sekä näyttävät katajais-
tutukset.

Tavoitteet: Houkutteleva ja selkeä pääsisäänkäynti, joka näkyy myös Niinisaarentien katukuvassa. Rakennetun ilmeen säilyminen ja Vuosaarenhuipun erityispiirteitä korostavien ominaisuuksien esiin tuominen. Vuosaarenhuipun silhuetin näkyminen alueen kautta Niinisaarentielle.

Kaivoslampi

Maisemarakenne ja maisemakuva: Pienellä maisema-alueella voimakkaat piirteet. Lampi ja sen taustalla oleva kalliojyrkänne muodostavat erittäin vahvan aiheen alueelle. Kalkkiperäisestä maaperästä johtuvat kasvillisuuden erityispiirteet ovat havaittavissa alueella. Alue on kasvamassa vähitellen umpeen, mikä heikentää erityispiirteiden havaittavuutta.

Maiseman erityispiirteet: Lammen tyyni musta vesi ja sen taustalla nouseva jyrkkä kallio muodostavat mieleenpainuva yhdistelmän. Kasvillisuuden omaleimaisuutta on edelleen havaittavissa. Tunnelmallinen ja viehättävä paikka. Vanhat kaivostoimintaan liittyvät rakenteet ovat suojaamattomina turvallisuusriski.

Tavoitteet: Kasvillisuutta hoidetaan niin, että selkeä avoimen ja suljetun maiseman vaihtelu on havaittavissa. Näin pystytään säilyttämään ruohovartisen kasvillisuuden erityispiirteitä ja vahvistamaan alueen maiseman keskeisiä piirteitä. Turvallisen liikkumisen varmistaminen alueella.

Metsä

Maisemarakenne ja maisemakuva: Vuosaarenhuipun reuna-alueiden metsät ovat merkittäviä sekä tilanmuodostuksen että luonnon monimuotoisuuden kannalta. Voimajohtolinjojen aukkoja, läntistä sisäänkäyntialuetta ja ratsastuskeskusta lukuun ottamatta kokonaan suljettua maisemaa.

Maiseman erityispiirteet: Pääosin sekametsää, mutta esimerkiksi itäreunassa myös suhteellisen iäkästä mäntymetsää ja luoteisosassa mm. lehtoa ja lehtokorpea. Paikoin maasto on erittäin kivikkoista. Metsäalueet kätkevät sisään-
sä I maailmansodan aikaiseen maalinnoitukseen liittyvän tykkipatterin ja tykkitieosuuksia.

Tavoitteet: Metsäisten alueiden säilyminen Vuosaarenhuipun avoimia maisema-alueita voimakkaasti rajaavana reunavyöhykkeenä.



Näkymä Laen polulta pohjoiseen kohti Pohjoiskärkeä. (T.Tuominen)

Kalliometsä

Maisemarakenne ja maisemakuva: Suureksi osaksi kallioinen metsäalue, joka muodostaa avointa, entisen kaatopaikan ja maantäyttöalueen muodostamaa tilaa lounaasta rajaavan reunan. Alueen pohjoisosaan sijoittuu läntinen sisäänkäynnin alue.

Maiseman erityispiirteet: Tyynylaavaesiintymät kalliossa vaikuttavat myös alueen kasvillisuuteen. Voimajohtokäytävään on kehittynyt näyttäviä kataja-alueita. Pohjoisosan kalliossa on hiidenkirnu.

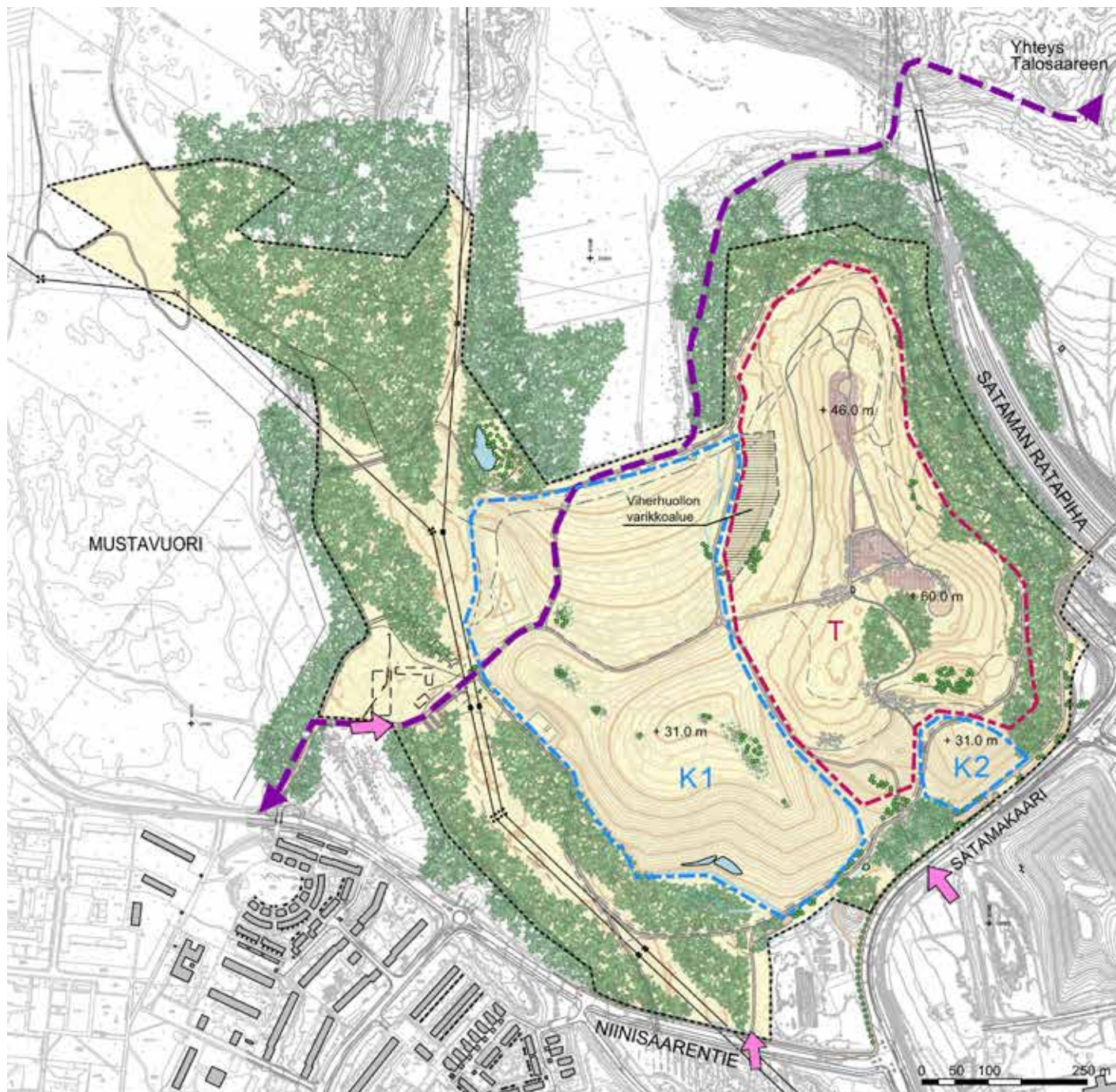
Tavoitteet: Kallioperän geologisten arvojen säilyminen ja näkyminen alueen kasvillisuudessa. Metsän muodostaman vahvan reunavyöhykkeen säilyminen.

Reunametsä

Maisemarakenne ja maisemakuva: Entistä kaatopaikkaa ja maantäyttöaluetta kaakosta rajaava kapea ja hiukan kumpareinen maakaistale, joka toimii myös suojavyöhykkeenä. Kasvillisuus on pääasiassa nuorta mäntymetsää. Alueelle sijoittuu Vuosaarenhuipulle johtava toissijainen sisääntuloyhteys (Kaakkoinen sisääntulo) ja siihen liittyen pieni pysäköintialue.

Maiseman erityispiirteet: Mäntyvaltainen nuori metsä.

Tavoitteet: Puuston kehittyminen vahvaksi, metsäiseksi suojavyöhykkeeksi joka muodostaa reunavyöhykkeen avoimelle Vuosaarenhuipun maisemalle.



MERKINTÖJEN SELITYS

- Vuosaarenhuipun virkistysalue
- Maantäyttöalueen raja (T)
- Entisen kaatopaikan alueraja (K1)
- Pilaantuneiden maiden loppusijoituspaikka (K2)
- ➔ Sisäänkäynti alueelle
- Tärkeä yhteys
- Ulkoilureitti
- - - Polku
- = = = Latupohja
- - - Ratsastusreitti
- / Avo-oja ja virtaussuunta, hulevesiallas / lampi, kosteikko

SULJETUT ALUEET

- Metsä

PUOLIAVOIMET ALUEET

- Yksittäispuu / puuryhmä
- Puoliavoin alue (katajasaarekkeet, puuryhmät, pensaikot)

AVOIMET ALUEET

- Erityyppiset niityt
- Kuiva numminiitty
- Luonnonkivi, kivikko

Keskeisiä lähtötietoja

- Laine S.: Ensimmäisen maailmansodan aikainen maalinnoitus Helsingissä. Helsinki 1996. ISBN: 9789517728256.
- Yleiskaava-alueen 2050, Helsingin kaupunki, Kaupunkisuunnitteluvirasto 2017.
- Asemakaava 10640, 54/ Vuosaaren satama. Helsingin kaupunki, Kaupunkisuunnitteluvirasto. 25.1.2002
- Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015-2024, Helsingin kaupunki, ympäristökeskus 2015.
- Rauhoitetut ja arvokkaat luontokohteet, Helsingin luontotietojärjestelmän virkaversio.
- Lambe, T., Pimenoff, S. & Ylikotila T.: Vuosaarenhuipun hoito- ja kehittämissuunnitelma 2018-2027. Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala, Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön aineistoja 2019:3.
- Laulumaa, P. 2017: Helsingin itäisen maantäyttöalueen maisemarakentaminen 2001-2015, Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala, kaupunkiympäristön julkaisuja 2017:19.
- FCG 2016: Vuosaarenhuipun virkistysalue, työpiirustukset (ympäristösuunnitelma, piirustukset 5298/200-225) päivitys mm. 15.12.2011 ja 21.12.2016. – Helsingin kaupungin rakennusvirasto.
- Helsingin kaupungin karttapalvelu. <http://kartta.hel.fi/>